

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נ"א.

עין משפט
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"י מהל'
מלכים הל"ט:
ב מ"י ש"ס:

א) כ"י ובע"י אוחל אמר
ב) ג' מ"י מוספות מגינה
ג) ד"ה אין מוסרין
ד) נבכות מ. פסחים מט';
ה) ז"ק לת. ע"ז ג.
ו) לעיל מ. א. ס"א אינו
ז) ז"ל ולבני נח. ח. לעיל
ח. מ. ט. ס"א נעשים.
ט) ויע"ע מוס' יבמות ס"א
ד"ה וז"ל.

והא דינין קום עשה. משפט הוא וקא חשיב: ומשני קום עשה ושז אל קעשה הוא. קום עשה משפט ושז ואל תעשה עול אפילו אינו מנחה לעשות משפט והוא יושב ונטל מוזהר הוא שלא לעשות עול ואזהרת לא תעשו עול (ויקרא יט) אינה קום עשה והבטל מלא תעשה עול אבל אזהרת לא תשבות על כרחיך אינה אלא קום עשה: מורשה לנו. ולא להס ואיכא משום גול דמפרש: מורשה מאורסה. אמוראי איכא דדרשי זהו גבי עס החרץ בפרק אלו עובדין בפסחים (דף מט:): מיגול קא גול לה. והא קא חשיב גול וכן נערה המאורסה דהא חביל גילוי עריות הוא: האדם ר"מ דלית ליה אהם קרוין אדם ולא עובדי כוכבים קרוין אדם ור"ש היא דדרש לה במסכת יבמות (דף ס"א): **בשבע מנות דידהו.** עוסקין בהלכות אומן בשבע מנות להיות בקיאיין בן: **בשר.** צעוד נפשו קיימת לא תאכלו זהו אבר מן החי. ודמו לדרשא אחרינא למשירי אבר מן החי דשריט כדלקמן בשמעתין: **כיוצא בדבר אהם אומר.** שאף ישראל הזהירו על דם מן החי בסיני ומשום חיות. ורבי חנינא קאמר לה: **כי הדם הוא הנפש ולא האכל הנפש עם הבשר וו'.** כלומר לא תאכל עם הנפש הנזכר בראש המקרא צעוד הנפש עם הבשר: **ורבנן ההוא.** דקמין דם לאזהרת אבר מן החי לא למסרי משום חיות סמכי' אלא למסר דם הקזה שהנפש יולאה בו משום דם הוא דסמכיה דלא תימא אזהרת דם גבי חזמת מנכרין ומנאכין כתיב (דברים יב) דם שחיטה הוא דהוי דם אכל דם הקזה לא הוי דם להכי אקשייה אבר מן החי מה אבר מן החי אסור מחמת איסורו אף דם מן החי מוזהר עלה משום דם ובלבד שיהא דם הנפש אכל דם הקזה שאין הנפש יולאה בו אינו קרוי דם אכל איסור חיות לא נזכר בו ולא בשום דם ובכריתות (דף כ"ג) מפרש איזהו דם הקזה שהנפש יולאה בו מטיפפה השמעתה ואילן משואו מתחיל לנאת שחור: **למה לי למכבד.** אבר מן החי בסיני ובצני נח אטו ישראל משום דקבלו תורה יצאו מכלל מנז' הראשונ' בשלמה עובדת כוכבים וגילוי עריות בסיני למילתייהו נשנית לפי שלא פרשו כ"כ בצני נח על אלו עבירות (ט) עושן עליהם וכן בעריות לפרש עושן אלא אבר מן החי למה לי להדורי: **לזה ולזה נאמרה.** כדמפרש לקמן מדנשנית עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני ואשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו אף לאחר מתן תורה כדכתיב (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו וגו' ובגלל התועבות האלה וכן בעריות (ויקרא יח) כי את כל התועבות האלה שמע מיניה כי היצ קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקלינהו להך מצני נח וכדקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית בסיני נאמר לישראל ולא לצני נח מעביר בנו

אלא האדם. פרש"י ולית ליה לר"מ אהם קרוין אדם וקשה דצ"ק לכריתות (דף ק"ו): פטר סך משמח השמחה לעובד כוכבים ומשמע דהוי טעמא משום דכתי' על שר אדם לא יסך אהם קרוין אדם מיהו מניינו למימר דטעמא משום דכל שיטנו בסך שיטנו בצל יסך וכל שאינו בסך אינו בצל יסך וי"ס דגרסי' אלא רבי ירמיה ור"ת מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם (כי אדם רלונו ע"ד הימרון לאדם המעולה ומעוטר בתורת ה') תדע דלא מייתי בפרק הבא על יבמות (יבמות דף ס"א. וס) מדכתיב במצרים כל האדם וההנמה (שמות ט) והא דקאמר הכא כהנים לויים וישראלים לא נאמר היק' לא נאמר אלא דלשפתמא כהנים לויים וישראלים וה"ר משולם פי' דוקא גבי פורענות קורא אותם אדם דאין ראוי לכתוב שם ישראל אכל גבי האדם ומי זהם ה"ל למכבד כהנים לויים וישראלים כמו שרגיל בכל מקום כדכתיב (ויקרא כ"א) אמור אל הכהנים (שמות יח) ואל הלויים מדבר (שמות יז) דבר בני ישראל והכי איתא במדרש ויכולו מה אקוב לא קבה אל שלא הזכיר שמו על פורענות אדם כי יהיה צעור בשרו נגע לרעת כי תהיה בלתי נשאלת ולא ישראל אלה יעמדו לברך את העם וגבי פורענות אלה יעמדו על הקלה והא דפריך התם מהך קראי אף ע"ג דעובדי כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך שפיר כיון שמכנה גבי פורענות את ישראל בלתי היכא דלא איירי אלא בעובדי כוכבים לא היה לו לקריתו אדם': **אף דם מן החי.** ולריבן אבר מן החי וקשה דמנא דלעיל (דף כ"ג) (דדריש) דנ"ל אבר מן החי מאכל אכל ולא מוקי האי קרא אלא למשירי שריט כדנפקא לקמן מי שדמו חלוק מצטרו:

ורבנן ההוא אדם הקוה. בפרק גיד הנשה (חולין ק"ב) מוקי לה דאבר מן החי נוהג בין בטומאים בין בטוהרי' והכא דמוקים לה לדם הקזה כמ"ד התם (דף ק"ב) אינו נוהג אלא בטוהריין: **נאמר** לבני נח. עובד כוכבים ששבת לא דישראל הזהירו לשבות:

ריבא מידעם ד'ישראל שרי. בדבר שהוא מנז' לישראל לא אמרינן הכי העובד כוכבים ששבת חייב ולישראל מנז' אף על גב דנשנית שבת אין מנז' לישראל מ"מ יש עליו מנות שציתת שבת ועל העובדים עובד כוכבים חייב וישראל פטור אע"ג דפטור מ"מ לא שרי מיהו קשה דאמרינן בפרק בן סורר ומורה (לקמן דף ע"ג:) יאל ראשו אין נוגעין בו דאין דוחין נפש מפני נפש אכל קודם

שאל ראשו החי' פושטת ידה וחתמתו לאצרים ומולאה כדי להליל את אמו וכה"ג צעוד כוכבים אסור כיון שהזהירו על העובדים וי"ל דהא נמי דישראל מנז' כדי להליל ואפשר דאפילו צעוד כוכבים שרי: והא

סיני נטעו עליה מדלגה הדר תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים ובגילוי עריות דאיענש עובדי כוכבים עלייהו שמע מינה ישראל ליכא שאלא לקדושה עמדו באיסורין אבל עובדי כוכבים נטעו מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו דלצני נח הוא דאסידי ולא לישראל ומשני ליכא מידי לישראל שרי ועובדי כוכבים אסור שכינאו מכלל בני נח להתקדש יצאו ולא להקל עליהם ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי איתני עבודת כוכבים הילכך על כרחיך אותה שלא נשנית אינה צני נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוא אמיתא נטלוה מצני נח מתן תורה ואילך: ואנו אין לנו. אזהרה צני נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: ואלינא דרבי יהודה. דלמר בפרק גיד הנשה (חולין דף ק) מצני יעקב נאסר גיד הנשה שחי בני נח קודם מתן תורה ורבנן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להס אלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המנשה על העמית לידע מאיזה טעם נאסר להס ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא לשאר בני נח דהא בני ישראל כתיב (בראשית כ"ג) והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורין לצני נח לעולם הוהרץ לשנותן בסיני לאו משום דאי לא אהדרינהו היה אמיתא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לצני נח דמהא ליכא למיגמר שהרי לא נאסרה אלא לישראל ובעוד שהיו בני נח נמי להס נאסר ולא לאחריים אלא מדלאתני עבודת כוכבים הוה גמרינן להו: ואשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו. שבע אומות כדכתיב (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו וגו' והרי יפת תואר. שאסורה להס כדאמר לעיל (דף כ"ג): **לאו בני כיבוש נינהו.** לא נתנה ארץ לכבוש כי אס לישראל שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כיבוש: משום דלאו בני מחילה נינהו. שאף לישראל נטעו על הגול אלא שפחות משה פרוטה אינו נחשב גול בעיניהם שעובדין על מדתן שרחתמין הן ומוחלין על דבר קל אכל בני נח אמריים הו:

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה מורה קהלת יעקב:
2. ומשקתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם ודי אדם אני ויקרא יח ה
3. אך בשר בנפשו דמו לא האכלו:
4. רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: דברים יב כג

גליון הש"ס

נ"א עובד כוכבים שעוסק בתורה. ע"י מגינה דף י"ג ע"א מוס' ד"ה י"ח:

הגהות הגר"א

[א] נ"א רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש עם הבשר:

מוסף רש"י

זה אבר מן החי. כלומר כל זמן שנפשו דמו לא תאכל הבשר. בנפשו דמו צעוד נפשו בו (בראשית ט) צעוד שהוא הבשר בנפשו דמו לא תאכלו הבשר (לעיל כ"ג).

וכתו וגו' ובגלל התועבות האלה וכן בעריות (ויקרא יח) כי את כל התועבות האלה שמע מיניה כי היצ קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקלינהו להך מצני נח וכדקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית בסיני נאמר לישראל ולא לצני נח מעביר בנו וסיני נטעו עליה מדלגה הדר תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים ובגילוי עריות דאיענש עובדי כוכבים עלייהו שמע מינה ישראל ליכא שאלא לקדושה עמדו באיסורין אבל עובדי כוכבים נטעו מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו דלצני נח הוא דאסידי ולא לישראל ומשני ליכא מידי לישראל שרי ועובדי כוכבים אסור שכינאו מכלל בני נח להתקדש יצאו ולא להקל עליהם ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי איתני עבודת כוכבים הילכך על כרחיך אותה שלא נשנית אינה צני נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוא אמיתא נטלוה מצני נח מתן תורה ואילך: ואנו אין לנו. אזהרה צני נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: ואלינא דרבי יהודה. דלמר בפרק גיד הנשה (חולין דף ק) מצני יעקב נאסר גיד הנשה שחי בני נח קודם מתן תורה ורבנן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להס אלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המנשה על העמית לידע מאיזה טעם נאסר להס ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא לשאר בני נח דהא בני ישראל כתיב (בראשית כ"ג) והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורין לצני נח לעולם הוהרץ לשנותן בסיני לאו משום דאי לא אהדרינהו היה אמיתא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לצני נח דמהא ליכא למיגמר שהרי לא נאסרה אלא לישראל ובעוד שהיו בני נח נמי להס נאסר ולא לאחריים אלא מדלאתני עבודת כוכבים הוה גמרינן להו: ואשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו. שבע אומות כדכתיב (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו וגו' והרי יפת תואר. שאסורה להס כדאמר לעיל (דף כ"ג): **לאו בני כיבוש נינהו.** לא נתנה ארץ לכבוש כי אס לישראל שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כיבוש: משום דלאו בני מחילה נינהו. שאף לישראל נטעו על הגול אלא שפחות משה פרוטה אינו נחשב גול בעיניהם שעובדין על מדתן שרחתמין הן ומוחלין על דבר קל אכל בני נח אמריים הו: